

၂၀၁၄ နှစ် တိုက်ပွဲ ကညီဒီးဟံဉ် ချဉ် လာ ကီဝ် ပံယီပူ၊ တိုက်သံကွၢ် ညီနီဒီး တိုက်စံးဆာသ့ဉ် တဖဉ်

တိုက်ပွဲ နှစ်ကီဝ် ဒီး ကမျာဂ် ဂံဘါ ကိတိဝ်ဝဲလီဝ်

ကမျာဂ် ဂံဘါ ဝဲကျိ

ဘဉ်တိုက်ဆိဉ် ထွဲဟ့ဉ် ကျဉ် မၤစၢလၢ ဘီမုၢ်စၢဖိဉ် ကမျာဂ် နီဝ် ကျိဉ် စုကရၢ (UNFPA)

လါနီဉ် ဝုဘၢဉ်, ၂၀၁၃

တၢ်ကတိၤလၢညါ

မ့ၢ်တုၤဃီၤဖးဖိမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရီၢ်တဘျီဘၣ်တဘျီန့ၣ် တၢ်သံကွၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒီး တၢ်ဂ့ၢ်လၢပုၤညါန့ၣ် နၢ်ဟံၢ်တသ့တဖၣ် အလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကြးပာ်ဖျါအီၤ လီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်အံၤအိၣ်သ့ၣ် ထီၣ်အသးလၢ ကရူၢ်အါဖုပာ်ဖိၣ်ဆိ တၢ်သံကွၢ်ဒီးတၢ်စံးဆၢလၢ တၢ်ထၢဖိၣ်ဖးဖိမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁. ဖးဖိမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရီၢ် မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

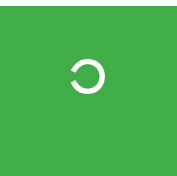
ခိဖျါလၢဖးဖိမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရီၢ်အဃိ ပသ့ၣ်ညါဘၣ်ထံကီၢ်တဘျီအဂ့ၢ်လၢဆၢကတီၢ်ဖုၣ်ကိၣ်သ့ လီၤ.ပသ့ၣ်ညါဘၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိမ့ၢ်/ခွါ နီၣ်ဂံၢ်,အသးနံၣ်လၢ,တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအတီၤ,တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျါ အကွၢ်ဒီးတၢ်အဂ့ၢ်အဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ.တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအကါဒိၣ်လၢပဝဲထံဖိကီၢ်ဖိအဂီၢ်လီၤ.လၢခံတဘျီ တၢ်ထၢဖိၣ်ကမုၢ်ဂံၢ်သဟီၣ်ကမ့ၢ်ဖဲ လါမၢ်ရူး/လါအ့ၣ်ဖြ့ၣ် ၂၀၁၄န့ၣ်လီၤ.တၢ်ထၢဖိၣ်အနုၤ ကမ့ၢ်ဝဲဖဲ ၂၀၁၄ လါမၢ်ရူး၂၉သီန့ၣ်လီၤ.

၂. မတၢ်သးကျဲၤ ဖးဖိမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရီၢ်လဲၣ်.

တၢ်အံၤဘၣ်တၢ်သးကျဲၤဒီးတီခိၣ်ရိၣ်မဲအီၤလၢကမုၢ်ဂံၢ်သဟီၣ်ဝဲကျဲၤအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ပၤပုၤန့ၣ်ကီၢ် ဒီးကမုၢ်ဂံၢ် သဟီၣ်ဝဲကျဲၤအဖိလၢန့ၣ်လီၤ.ကမုၢ်ဂံၢ်သဟီၣ်ဝဲကျဲၤအံၤမ့ၢ်ထံကီၢ်ဝဲကျဲၤအက့အခီ တခါဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ် ကမိၤဃုာ်ဒီးဖးဖိမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရီၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီဒ်သိးကပာ်ဖိၣ်ထုးထီၣ် ဖးဖိမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရီၢ်လၢဆၢကတီၢ်အဘၣ်,လီၤ တံၢ်လီၤဆဲးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢပုၤနၢ်ဟံၢ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၃. ဘၣ်မနုၤပဘၣ်အိၣ်ဒီးဖးဖိမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရီၢ်လဲၣ်.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢပထၢဖိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ပုၤပဒိၣ်အတၢ်တိၣ်ကျဲၤ,ထံကီၢ်ပုၤပုၤအိၣ်ထဲလဲၣ်,တၢ်ပၤတၢ်ဆုၤအတီၤ ထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်အိၣ်ဆိးအတီၤဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျါအကွၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤက တဲဖျါပုၤ ထံကီၢ်တဘျီ အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့၊ တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတီၤ၊ ဟံၣ်ဃီ၊ တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤဒီး တၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ် သးအတီၤန့ၣ်လီၤ. အဃိသတးဒီးအကါဒိၣ်လၢပုၤကိးဂၤဒဲးကဆိၣ် ထွဲမၤစၢၤ ပဝဲဖဲလါမၢ်ရူး ၂၉သီ, ၂၀၁၄န့ၣ် န့ၣ်လီၤ.

၄. 'ဖးဖီမုၢ်လံာ်ကွဲးရီ'လၢခံကတၢၢ်တဘျီလၢကီၢ်ပယီၤပူၤမ့ၢ်ဖဲလဲၣ်အခါလဲၣ်.

ဖးဖီမုၢ်လံာ်ကွဲးရီ လၢခံကတၢၢ်တဘျီလၢကီၢ်ပယီၤပူၤမ့ၢ်ဖဲ၁၉၈၃န့ၣ်အခါလီၤ.အနံၣ်၃၀ ဝံၤ
မး ဘၣ်တၢ်ထၢဖျိၣ်က့ၤကဒီးအိၤအယိ အကါဒိၣ်မးလၢထံကီၢ်အတၢ်လိၣ်ဒီးခါဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၅. ဖးဖီမုၢ်လံာ်ကွဲးရီ ကြးတၢ်ထၢဖျိၣ်အိၤပဲၤန့ၣ်တဘျီလဲၣ်.

ဟီၣ်ခိၣ်အါဘျီထံကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တူၢ်လိာ်ဝဲလၢ ဖးဖီမုၢ်လံာ်ကွဲးရီ ကဘၣ်တၢ်မၤအိၤအနံၣ်တဆံ
တဘျီန့ၣ်လီၤ.အယိဒီးဒ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီအတၢ်တူၢ်လိာ်အၢၣ်လီၤအသိး ပကအိၣ်ဒီး ဖးဖီမုၢ်လံာ်ကွဲးရီ
အနံၣ်တဆံတဘျီန့ၣ်လီၤ.

၆. ဘၣ်မနုၤအယိယကြးန့ၣ်လီၤမၤဘၣ်ထွဲယသးလၢ၂၀၁၄န့ၣ်ဖးဖီမုၢ်လံာ်ကွဲးရီ အပူၤန့ၣ်လဲၣ်

တၢ်ထၢဖျိၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကပပ်လီၤတၢ်တိာ်ကျဲၤလၢထံကီၢ်အဂီၢ်လီၤ.နမ့ၢ်တမၤဘၣ်ထွဲနသးလၢ
တၢ်အံၤဒီးတမ့ၢ်ပုၤကသ့ၣ်ညါဘၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအနီၢ်ဂံၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်.ကီၢ်ပယီၤအပဒိၣ်၊
တၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ် အပုၤမၤသကိးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်,တၢ်ကရၢကရိလၢအယုသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်တၢ်
သ့ၣ်တဖၣ် လိာ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢခါဆူညါတၢ်တိာ်ဒီးထံကီၢ်တၢ်ပတၢ်ပြး
အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်လၢနမၤဘၣ်ထွဲနသးလၢ'ဖးဖီမုၢ်လံာ်ကွဲးရီ'အယိဒီးဆူညါထံကီၢ်တၢ်တိာ်အ
ပူၤနတၢ်လိာ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်တၢ်မၤပဲၤထီၣ်အိၤလီၤ.

၇. မ့ၢ်ယကြးမၤဘၣ်ထွဲယသးဒီး'ဖးဖီမုၢ်လံာ်ကွဲးရီ'န့ၣ်ဒၤ.

မ့ၢ်လီၤ.ဖးဖီမုၢ်လံာ်ကွဲးရီ အံၤတမ့ၢ်တၢ်ထၢဖျိၣ်ကမုၢ်နီၢ်ဂံၢ်အဆံးအစ့ၤဘၣ်.မ့ၢ်တၢ်ထၢဖျိၣ်ထံ
ဖိကီၢ်ဖိကိးဂၤဒဲး အတၢ်သးလီၢ်သးကျဲအနီၢ်ဂံၢ်.တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အနီၢ်ဂံၢ်.ပုၤလၢအနီၢ်ခိက့ၢ်ဂီၤဟး
ဂီၤနီၢ်ဂံၢ်.ပုၤမၤတၢ်ဖိနီၢ်ဂံၢ်.ပုၤလၢတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတအိၣ်အနီၢ်ဂံၢ်.ပုၤအိၣ်ဖျဲၣ်အနီၢ်ဂံၢ်ဒီးပုၤသံအ နီၢ်ဂံၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ.
တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢထံကီၢ်အတၢ်တိာ်ပပ်အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ.ပုၤမၤစၢၤတၢ် ထၢဖျိၣ်အံၤ အါ-
တက့ၢ်မ့ၢ်ဒၣ်သရၣ်/ မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ.အယိထံဖိကီၢ်ဖိကိးဂၤဒဲးကြးဟ့ၣ် ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ် လီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်မ့ၢ်-
တၢ်သဆၣ်ထီၣ်ခံန့ၣ်လီၤ. တၢ်နီၣ်-ဖးဖီမုၢ်လံာ်ကွဲးရီ အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢဘၣ်တၢ်ထၢဖျိၣ်အိၤတမ့ၢ်တၢ်ပပ်ဖျါ ထဲနီၢ်-
တဂၤန့ၣ်ထီၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်.မ့ၢ်ပုၤ
အါဂၤအတၢ်ဂ့ၢ်လၢဘၣ်တၢ်ဒိသဒီးပပ်ဖျိၣ်အိၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်
သ့ၣ်တမံၤန့ၣ်လီၤ.

၈. ပုလောထာဖိုဉ်‘ဖးဖိမုာ်လံာ်ကွဲးရီ’အံၤန့ၣ် မ့ၢ်ပကသ့ၣ်ညါဘၣ်အီၤဒဲးလဲၣ်.

ပုလောထာဖိုဉ်‘ဖးဖိမုာ်လံာ်ကွဲးရီ’တဂၤအိၣ်ဒီး-

၁.ကရၢလံာ်အုၣ်သး

၂.တၢ်ကူတၢ်သိးအိၣ်ယုၣ်ဒီးကရၢအတၢ်ပနီၣ်

၃.တၢ်သံကွၢ်အလံာ်လၢ‘ဖးဖိမုာ်လံာ်ကွဲးရီ’အဂီၢ်

၄.ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤလၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်လီၤ

၅.ပုလောထာဖိုဉ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖိုဉ်သးဒီးကဝီၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ

ပုလောထာဖိုဉ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အါတက့ၢ်ကမ့ၢ်ဝဲသရၣ်/မ့ၢ်လၢသိၣ်လိတၢ်လၢပဘၣ်ကဝီၤပုၤလၢအအိၣ်ဘူး ဒီးပုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လီၤတချုးတၢ်ထာဖိုဉ်အံၤန့ၣ် ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်တၢ်ဒုသ့ၣ်ညါဆိပာ်ပုၤလၢကဝီၤ မူဒါခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၉. မတၤတဖၣ်ကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အီၤဖဲ‘ဖးဖိမုာ်လံာ်ကွဲးရီ’အံၤလဲၣ်.

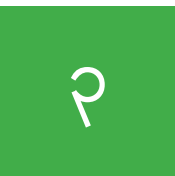
ဖးဖိမုာ်လံာ်ကွဲးရီ အဆၢကတီၢ်ဖဲ(၂၀၁၄၊လါမၢ်ရူး၂၉မုၢ်န့ၣ်)န့ၣ် ထံဖိကီၢ်ဖိလၢအိၣ်ဝဲလၢကီၢ်ပံၤယီၤပူၤခဲ လၢာ်ကဘၣ် တၢ်ဂံၢ်အီၤလီၤ.ကလုာ်ခဲလၢာ်အသးန့ၣ်လါ၊အလီၢ်အလၢပုၤလၢဟံၣ်ဃီတအိၣ်ဒီးပုၤ ဟဲလၢထံဂၤကီၢ်ဂၤသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်ကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အီၤစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

၁၀. မ့ၢ်ယကသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢပုၤဂံၢ်ဒွးယၢဝံၤဒဲးလဲၣ်.

ပုလောထာဖိုဉ်တၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ယုၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤလၢအဘၣ်ဃးဒီး လီၤကဝီၤသဝီလၢအဝဲ သ့ၣ်ကထာဖိုဉ်တၢ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤအံၤဒုးသ့ၣ်ညါပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်လီၤကိးမံၤလၢကဘၣ်တၢ် ထာ ဖိုဉ်အီၤ လီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.တချုးတၢ်ထာဖိုဉ်စးထီၣ်သာသီအဘၣ်စၢန့ၣ် ဟံၣ်ဒုၣ်သ့ၣ်တဖၣ် က ဘၣ်တၢ်မၤလီၤတၢ်အီၤလၢ ပာ်/တပုၤလၢတၢ်ထာဖိုဉ်အစရီအပူၤန့ၣ်ဒၤလီၤ. တုၤအ့ၣ်အသီ၁၀ ဒၣ် လဲၣ် နဟံၣ်ဒုၣ်မ့ၢ်တဘၣ်တၢ်ဂံၢ်ဒွးအီၤလၢ တၢ်ထာဖိုဉ်စရီအပူၤဒဲးဘၣ်န့ၣ်ဒီး နကြးဒုးသ့ၣ်ညါပုၤဘၣ်မူ ဘၣ်ဒါ/ဒုသဝီခိၣ်(မ့)တၢ်ဆဲးကျိးကွဲးဒီနီၤအနီၤဂံၢ်ဆူ ‘ဖးဖိမုာ်လံာ်ကွဲးရီဝဲၤအး’လၢနကဝီၤအ ပူၤန့ၣ် လီၤ.အန့ၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ကဆုၤလီၤပုၤထာဖိုဉ်တၢ်ဖိဆူန့ၣ်အိၣ်တၢ်လီၤန့ၣ် လီၤ.မ့ၢ်ဝံၤဒီးအဝဲသ့ၣ်ကကျး တၢ်လံာ်က့ပနီၣ်လၢ ဟံၣ်ပဲတြီအလီၤဒဲးသိးကပာ်ဖျါဝဲ ဟံၣ်ဒုၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ထာဖိုဉ်အီၤ ဝံၤဝဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁၁.တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢယတဲဖျါထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တမ့ၢ်လၢကဘၣ်ဟ့ၣ် တၢ်အခိအသ့အဂီၢ်(မ့)တၢ် မၤပျဲၤမၤဖုးလၢပုၤဒိၣ်စိဒိၣ်ကမီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တမ့ၢ်ဝဲဘၣ်န့ၣ်ယကသ့ၣ်ညါဘၣ်ဒဲးလဲၣ်.

ပုၤတဂၤဂၤအတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကဘၣ်တၢ်ပာ်ခူသ့ၣ်ဒီးတတဲဖျါဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်‘ဖးဖိမုာ်လံာ်ကွဲးရီ’ အတၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ်လီၤ.ပုၤထာဖိုဉ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးကဘၣ်ဆိၣ်လီၤအသးလၢ အဝဲသ့ၣ်တဒုးပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်ဘၣ်.တုၤ‘ဖးဖိမုာ်လံာ်ကွဲးရီ’မ့ၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံဘၣ် ဆၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတဘၣ်တၢ်တဲဖျါအီၤနီတစုဘၣ်.ပုၤဘၣ်ဃးဒီးပဒိၣ်ဝဲကျိၤမ့ၢ် ဂုၤပုၤလၢတဘၣ်ဃးဒီးပ ဒိၣ်ဝဲကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂုၤအခွဲးတအိၣ်လၢကထံၣ်ဘၣ်တၢ်စံးဆၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဘၣ်. ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါမ့ၢ်ဂုၤပုၤလၢတၢ်ချၢသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂုၤ မ့ၢ်ထီဒါတၢ်သိၣ်တၢ်သီအံၤန့ၣ်ဒီး ကဘၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ် အီၤန့ၣ်လီၤ.

၁၂.ဘဏ်မနှုတ်ခွင့်ဘဏ်ယမံအလှူအပွဲလဲနဲ့.

‘ကဗျာဂံဂ်သဟိန်ဝဲကျိၤ’ကဘဏ်ဂံဂ်ဒီးကွဲးန့ၣ်လီၤဟံၣ်ဖိဖိကိးဂၢၤဒဲးအမံၤဒီးဖဲထာဖိုၣ်ဟံၣ်ဒုၣ်အံၤဝဲၤန့ၣ်ကဘဏ်ကျးလံၣ်ကုပနီၣ်ဒ်သိးပုၤကသ့ၣ်ညါလၢဟံၣ်ဒုၣ်အံၤဘဏ်တၢ်ဂံၢ်အီၤဝဲၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်သိးပုၤကိးဂၢၤဒဲးအမံၤကဘဏ်တၢ်ဂံၢ်အီၤအဂီၢ်ပုၤထာဖိုၣ်တၢ်တဖၣ်ကဘဏ်ကွဲးပၤန့ၣ်ပုၤတဂၤဘဏ်တဂၤအမံၤန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲၤဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဘဏ်ဃးဒီးန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘဏ်တၢ်ပၤန့ၣ်အီၤဆူခီၣ်ဖျါထာၣ်ပူၤဘဏ်ဆဏ်နမံၤတမ့ၢ်တၢ်ကပၤန့ၣ်အီၤန့ၣ်ဘဏ်.တၢ်ထာဖိုၣ်ခဲလၢၣ်မ့ၢ်ဝဲၤဒီးတၢ်အစၢသ့ၣ်တဖၣ်ကဘဏ်တၢ်ပၤဖျါထီၣ်အီၤလၢစရီၤဘဏ်ဆဏ်ပုၤကညီသ့ၣ်တဖၣ်အမံၤတဘဏ်တၢ်ကွဲးဖျါအီၤဘဏ်.ခိဖျါလၢတၢ်အစၢလၢဘဏ်တၢ်ထုးထီၣ်ရၢလီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤပုၤက့ၤလူၤပိၣ်ထွဲဒီးဃုဖျါက့ၤပုၤကညီအမံၤသ့ၣ်တဖၣ်တသ့န့ၣ်ဘဏ်.

၁၃.တၢ်သံကွၢ်လံၣ်ကုတဖၣ်အံၤကဟဲလၢကျိၣ်မနှုတ်ခွင့်.

တၢ်သံကွၢ်လံၣ်ကုတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်လၢပယီၤကျိၣ်ဒီးလံၣ်ကုလၢကိၤလၢဝါကျိၣ်တဆဲးတက့ၢ်ဒ်သိးကသံကွၢ်ထံဂၤကိၢ်ဂၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤထာဖိုၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်ပုၤလၢအနီၢ်ပၤန့ၣ်တၢ်ကတိၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်လၢအကါဒိၣ်တနီၤကဘဏ်တၢ်ပၤဖျါထီၣ်လၢနကျိၣ်ဒၣ်ဝဲအန့ၢ်သတးဒီးနနီၢ်ပၤကသ့အိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်တမံၤပယီၤဃုၣ်ဒီးပုၤဂၤန့ၣ်လီၤ.

၁၄.တၢ်သံကွၢ်ထာဖိုၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ကယံၣ်ထဲလဲနဲ့.

တၢ်သံကွၢ်ထာဖိုၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤကယံၣ်ဝဲၤ၂၅မံးနံးဃဉ်ဃဉ်န့ၣ်လီၤ.ဘဏ်ဆဏ်ဒီးဆၢကတီၤယံၣ်/တယံၣ်န့ၢ်ကဘဏ်ထွဲလိၣ်သးဒီးပုၤကညီအနီၢ်ဂံၢ်လၢနဟံၣ်ပူၤဖဲန့ၣ်အဝဲန့ၢ်အခါ(လၢမၢ်ရှး၂၉)န့ၣ်လီၤ.

၁၅.တၢ်အခွဲးအိၣ်လၢယကကွဲးစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်လံၣ်ကုလၢယနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ယဲသ့ၤ.

တသ့ဘဏ်.တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤကဘဏ်တၢ်ကွဲးစံးဆၢအီၤလၢပုၤထာဖိုၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢထဲဒၣ်ပုၤထာဖိုၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကကွဲးစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်လံၣ်ကုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁၆.မ့ၢ်ယလဲၤဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သံကွၢ်စံးဆၢလံၣ်ကုတဖၣ်အံၤဆူဖးဖိမ့ၢ်လံၣ်ကွဲးရိဝဲကျိၤလၢယနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ယဲသ့န့ၣ်ခါ.

တသ့ဘဏ်.တၢ်သံကွၢ်စံးဆၢတဖၣ်အံၤကဘဏ်တၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်က့ၤစိၣ်အီၤထဲဒၣ်လၢပုၤထာဖိုၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကဘဏ်ဂံၢ်ဒီးပၤဖိဖိုၣ်တၢ်သံကွၢ်စံးဆၢလံၣ်ကုတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘဏ်မူဘဏ်ဒါတၢ်လီၢ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

၁၇.မ့ၢ်ယကဘဏ်ဟ့ၣ်ပုၤထာဖိုၣ်တၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢကဟဲန့ၣ်လီၤဆူယဟံၣ်အပူၤန့ၣ်ခါ.

မ့ၢ်လၢတၢ်သံကွၢ်စံးဆၢအဆၢကတီၢ်ယံၣ်ဝဲဒၣ်အဃိပဟ့ၣ်ကူၣ်လၢပုၤကိးဂၢၤဒဲးကသးခုဒီးတူၢ်လိၣ်ပုၤထာဖိုၣ်တၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤထာဖိုၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တချုးဟးထီၣ်လၢဟံၣ်န့ၣ်ကဘဏ်အံးက့ၤကွၢ်က့ၤဒီးသမံသမိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၣ်ကိးန့ၣ်လီၤ.နမ့ၢ်တဘဏ်သ့ၣ်ဘဏ်သးလၢတၢ်အံၤန့ၢ်ဒီးနဆုၣ်နီၤဒီးစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢနဟံၣ်ချၢသ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်သ့ဒီးဟ့ၣ်ဘဏ်ပုၤထာဖိုၣ်တၢ်ဖိတၢ်လီၢ်လၢကဆုၣ်နီၤဒီးကွဲးန့ၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၁၈.မ့ၢ်ယစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢခိၣ်ဖျါထာၣ်ပုၤဘျးစဲ(သညှဉ်ညှဉ်)အလိၤသ့စ့ၢ်ကိးစၢၤ.

တသ့ဘဏ်.တၢ်သံကွၢ်စံးဆၢသ့ၣ်တဖၣ်ကြားပသံကွၢ်စံးဆၢအီၤလၢတၢ်လီၢ်တပူၤဘဏ်တပူၤအဂီၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

အဃိဒီး ပဘဉ်သူ ပှၤထၢဖှိဉ်တၢ်ဖိသ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

၁၉. မ့ၢ်ယစဲးကျဲးထူးထီဉ် တၢ်သံကွၢ်တဖဉ်အံၤလၢခိဉ်ဖျူထၢဉ်ကဝီၤဒါ(website) အပူၤ ဒီးစံးဆၢဒဉ်ယဲ သ့စ့ၢ်ကိးစၢ. တၢ်သံကွၢ်လံာ်က့အလီၤ အိဉ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ပနီဉ်(barcode) ဒ်သိးပှၤတၢ်န့ၢ်ကသ့အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. နမ့ၢ်စဲးကျဲးထူးထီဉ်လၢ ခိဉ်ဖျူထၢဉ်ကဝီၤဒါ(website) အလီၤန့ၢ်ဒီးတၢ်ပနီဉ်(barcode)အံၤတပဉ်ထွဲလၢနလံာ်က့အလီၤန့ဉ်ဘဉ်. တၢ်ပနီဉ် barcode အံၤမ့ၢ်ဝဲဒဉ်လၢ ကမၤလီၤတၢ်တၢ်လီၤဒီး တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤကလီၤတၢ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

၂၀. ဖးဖီမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရိဆၢကတီၢ်အခါ ယမ့ၢ်အိဉ်လၢဖုဖံအိဉ်ဆိးလီၢ်(မ့)ဟံဉ်ဒွဲၤတၢ်ကရၢကရိတခါခါ အပူၤန့ဉ်ဒီးတၢ်ကလဲၤအသးဒ်လဲဉ်.

ကီၢ်ပယီၤ ‘ဖးဖီမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရိ’အဂီၢ်တၢ်သံကွၢ်စံးဆၢအပနီဉ်အိဉ်ဝဲ ခံကလုာ်န့ဉ်လီၤ. တခါန့ဉ်မ့ၢ်ဝဲဒဉ်လၢ ဟံဉ်ဒုဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. လၢခံတခါန့ဉ် မ့ၢ်ဝဲဒဉ်လၢပှၤတအိဉ်လၢဟံဉ်ဒုဉ်အပူၤ အဒိ-တၢ်ဆါဟံဉ်ယိာ် သးမ့ၢ်အိဉ်ဆိးလီၢ်. ဟံဉ်ဒွဲၤသီခါအက့ၢ် သ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. အဃိ နကဘဉ်တၢ်ထၢဖှိဉ်န့ၢ်လၢ အကြးဒီးန့ဉ်လီၤ.

၂၁. ယမ့ၢ်အိဉ်လၢပှၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲကဝီၤ(တၢ်မၤစၢၤကလၢၤ)န့ဉ်ဒီးမ့ၢ်ယကဘဉ်တၢ်ဂံၢ်ယၤလၢဖးဖီမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရိ အပူၤကသ့စၢ.

မ့ၢ်လီၤ. ပှၤကိးဂၤဒဲးလၢအအိဉ်လၢထံကီၢ်ပူၤဃုာ်ဒီးပှၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲကဝီၤခဲလၢာ်ကဘဉ်တၢ်ထၢဖှိဉ်အီၤလၢ လံာ်ကွဲးရိအပူၤန့ဉ်လီၤ. ဝံၤ တၢ်ကသးကျဲၤအီၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ဉ်လီၤ.

၂၂. ဖဲလါမၢ်ရးၤ၂၉သီ‘ဖးဖီမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရိ’ အဆၢကတီၢ် ယမ့ၢ်တအိဉ်လၢထံကီၢ်ပူၤဒီး မ့ၢ်တၢ်ကဂံၢ်စ့ၢ်ကိး ယၤန့ဉ်စၢ.

မ့ၢ်လီၤ. ‘ဖးဖီမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရိ’အံၤမ့ၢ်တၢ်ထၢဖှိဉ်ဟံဉ်ဖိဃီဖိခဲလၢာ်လၢအိဉ်လၢထံကီၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်ထံဂၤကီၢ်ဂၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ဉ်လီၤ. ဟံဉ်ဖိဃီဖိလၢ အဟးထီဉ်ဆူထံဂၤကီၢ်ဂၤ ခိဖျိပဒိဉ်သ့ဉ်ညါမ့ၢ်ဂ့ၢ်/တသ့ဉ်ညါဂ့ၢ် တမ့ၢ်ကဘဉ်တၢ်စံဉ်ညီဉ်ဘဉ်. မ့ၢ်ဒဉ်တၢ်အဲဉ်ဒီးသ့ဉ်ညါနီၢ်ဂံၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ဉ်လီၤ.

၂၃. ဖဲလါမၢ်ရးၤ၂၉သီ‘ဖးဖီမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရိ’ အဆၢကတီၢ်ပှၤတမ့ၢ်ၤမ့ၢ်အိဉ်လၢယဟံဉ်ပူၤန့ဉ်ကဘဉ်တၢ် ဂ့ၢ်ဃုာ်အီၤစ့ၢ်ကိးစၢ.

တၢ်ထၢဖှိဉ်န့ၢ်အဆၢကတီၢ်ပှၤတမ့ၢ်ၤလၢဟံဉ်ပူၤကိးဂၤကဘဉ်တၢ်ထၢဖှိဉ်အီၤလီၤ. တဘဉ်ဃးဘဉ်ဒီး ဟံဉ်ဖိဃီဖိအမံၤစရိလၢကဝီၤထၢဖှိဉ်တ့ၢ်ဃးဘဉ်. မ့ၢ်ဒဉ်တၢ်အဲဉ်ဒီးသ့ဉ်ညါပှၤကညီအနီၢ်ဂံၢ်လီၤတၢ် လီၤဆဲးန့ဉ်လီၤ.

၂၄. လါမာ်ရး (၂၉) သီ 'ဖးဖီ မု်လံင်ကွဲးရီ' ဆာကတီၢ်ပုၤတမ့ၢ်လၢဘၣ်တၢ်ထာ်ဖှိၣ်အိၤလၢယဟံၣ်န့ၣ်ယကသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢအဝဲန့ၣ်ကဘၣ်တၢ်ထာ်ဖှိၣ်အိၤလၢအဟံၣ်ကသ့ၣ်လဲၣ်.

ပုၤထာ်ဖှိၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိၣ်အိၤလၢတၢ်လီၤဆဲးလၢကဘၣ်ထာ်ဖှိၣ်ဒၣ်ပုၤလၢအိၣ်လၢဟံၣ်ပုၤအနီၢ်ဂံၢ်လီၤဟံၣ်ဖီဖီတဂၤလၢတအိၣ်လၢဟံၣ်ပုၤန့ၣ်တမ့ၢ်ကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အိၤဘၣ်. ဖဲအအိၣ်လၢတၢ်လီၤတပူၤဂ့ၤတပူၤဂ့ၤကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အိၤဖဲန့ၣ်လီၤ.

၂၅. ယမ့ၢ်ပုၤထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤဖိလၢကီၢ်ပယီၤပုၤန့ၣ်မ့ၢ်ယကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်ယၤစ့ၢ်ကိးစၤ.

မ့ၢ်လီၤ. ပုၤကိးဂၤဒဲးလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ-ထံဖိကီၢ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤဖိမ့ၢ်ဂ့ၤဟံၣ်ဒုၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. ပုၤအိၣ်လၢတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ဒီးပုၤအိၣ်လၢပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲကဝီၤ ခဲလၢဒ်န့ၣ်ကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အိၤန့ၣ်လီၤ.

၂၆. ၂၀၁၄ 'ဖးဖီမု်လံင်ကွဲးရီ' အတၢ်စံးဆာကဘၣ်တၢ်ပၣ်ဖျါအိၤခဲလဲၣ်.

'ဖးဖီမု်လံင်ကွဲးရီ' အတၢ်စံးဆာအဆိကဘၣ်တၢ်ပၣ်ဖျါအိၤဖဲ ၂၀၁၄ လၢယုၤလံအကတၢ်ဒီးတၢ်စံးဆာအလီၤတၢ်ကဘၣ်တၢ်ပၣ်ဖျါအိၤဖဲ ၂၀၁၅ လါမာ်ရး န့ၣ်လီၤ.

၂၇. ဘၣ်မနုၤအယိ တၢ်စံးဆာအံၤ ယံၣ်ကဲၣ်ဆိးလဲၣ်.

ပုၤထာ်ဖှိၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ထာ်ဖှိၣ်ဟံၣ်ဒုၣ်နီၢ်ဂံၢ် အိၣ်ဝဲ၁၂ကကွဲၢ်ဃုာ်ဃုာ်န့ၣ်လီၤ. ဝံၤဒီးဘၣ်က့ၤမၤလီၤတၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဃိထံက့ၤ တၢ်ထာ်ဖှိၣ် ဒ်သိးပုၤကသ့ၣ်ညါတၢ်အဆၢ လီၤတၢ်လီၤဆဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၂၈. ထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤဖိလၢ ပဒိၣ်တဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢအဟဲန့ၣ် ဆူကီၢ်ပုၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိး ကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အိၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်ခါ.

ကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အိၤလီၤ. တၢ်ထာ်ဖှိၣ်အံၤမ့ၢ်ဒၣ်လၢတၢ်ကသ့ၣ်ညါထံဖိကီၢ်ဖိနီၢ်ဂံၢ်ဖဲ (လါမာ်ရး ၂၉ သီ) ဖးဖီမု်လံင်ကွဲးရီ အနၢ်န့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်ပုၤဃုာ်ထံၣ် ပဒိၣ်တဟ့ၣ်တၢ်ပျဲ(မ့)တဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤဖိအလိၤန့ၣ်ဘၣ်. 'ဖးဖီမု်လံင်ကွဲးရီ' အံၤတဘၣ်ဃးဘၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်.

၂၉. ပုၤလၢအထာ်ဖှိၣ်တၢ်တဂၤမ့ၢ်တဘၣ်လိၣ်ဘၣ်စးလၢယၤန့ၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၤအိၣ်လၢတၢ်ကဆီတလဲကွဲၣ် ပုၤထာ်ဖှိၣ်တၢ်အသီတဂၤန့ၣ်စၤ.

နမ့ၢ်တဘၣ်လိၣ်ဘၣ်စးဒီးပုၤလၢအထာ်ဖှိၣ်တၢ်တဂၤန့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၤအိၣ်လၢနကဒုးသ့ၣ်ညါပုၤအခိၣ်လၢဘၣ်မူဘၣ်ဒါ ဒီးဆီတလဲပုၤထာ်ဖှိၣ်တၢ် အသီတဂၤသ့လီၤ.

၃၀. ယအိၣ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအအိၣ်ဒီးယၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အိၤလၢယဟံၣ်ဒုၣ်အပူၤစ့ၢ်ကိးစၤ.

ပုၤမၤတၢ်ဖိအံၤမ့ၢ်အိၣ်လၢနဟံၣ်န့ၣ်ကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အိၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ် နမ့ၢ်ဒုးအိၣ်အိၤလၢ တၢ်လီၤအဂၤတတီၤန့ၣ်ဒီး အဝဲကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အိၤလၢဟံၣ်ဒုၣ်အဂၤတဒုၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃၁. ဘၣ်မနုၤအယိ တၢ်သံကွဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢတၢ်အမိၢ်အဖါဒီးတမ့ၢ်အိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢတၢ်အမိၢ်အဖါ (Gender) တကပၤလဲၣ်.

တၢ်အမိၢ်အဖါမ့ၢ်တၢ်ပၣ်ဖျါမုၢ်/ ခွါလၢသးသမူပီညါတကပၤန့ၣ်လီၤ. အယိပၣ်ဖျါအါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤလၢစဲအ့ၣ်အခီပညီတကပၤန့ၣ်လီၤ. Gender မ့ၢ်တၢ်ပၣ်ဖျါမုၢ်/ ခွါလၢ တၢ်ကရၢကရိပီညါတကပၤန့ၣ်လီၤ.

၃၂. ဘၣ်မနုၤအယိ တၢ်သံကွဲၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ပုၤကလုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်လဲၣ်.

တၢ်ထာ်ဖှိၣ်အံၤအဲၣ်ဒီးပၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲကီၢ်ပံၤယီၤအပူၤပုၤကလုာ်အိၣ်ပုၤကလုာ်လဲၣ်. အိၣ်ထဲလဲၣ်.

အတန်ဆဲးတင်လၢဒီးအထူသန့မ့ၣ်တၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢတၢ်ထၢဖျိၣ်အံၤအဃိပသ့ၣ်ညါဘၣ်ပုၤတကလုၣ်ဘၣ်တကလုၣ်အမံၤဒီးအတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးန့ၣ်လီၤ. မ့ၣ်လၢပထၢဖျိၣ်ပုၤတကလုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အမံၤအဃိပုၤကိးဂၢၤဒဲးပၣ်ဖျါထီၣ်အပုၤကလုၣ်ဒ်ဝဲသ့လီၤပုၤကလုၣ်အိၣ်ပၣ်စၢၤ၁၃၅ကလုၣ်ဒီးမ့ၣ်လၢတၢ်ထၢဖျိၣ်အံၤအဃိပုၤကလုၣ်အါထီၣ်ဝဲဒ်သ့စ့ၣ်ကိးလီၤ.

၃၃.ဘၣ်မနုၤအဃိပဘၣ်ပၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢအအိၣ်ဒီးပုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လဲၣ်.

ခီဖျိလၢတၢ်ပၣ်ဖျါအံၤအဃိပုၤသ့ၣ်ညါပတၢ်အိၣ်မူၤအတီၤဒီးဒုးပၣ်ဖျါထီၣ်‘တၢ်ထီၣ်ဒွဲးတၢ်အိၣ်မူၤအတီၤ’လၢအမ့ၣ်ဝဲတၢ်နဲၣ်ဖျါတၢ်ကူၣ်တၢ်ကၢဒီးတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးအတီၤန့ၣ်လီၤ.

၃၄.ဘၣ်မနုၤအဃိပုၤလၢနီၣ်ခိကွၢ်ဂီၤတလၢတပဲၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ထၢဖျိၣ်သ့ၣ်အံၤန့ၣ်လဲၣ်.

ခီဖျိလၢတၢ်ထၢဖျိၣ်အံၤအဃိပကသ့ၣ်ညါဘၣ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂ့ၢ်အတၢ်အိၣ်မူၤအတီၤဒီးအတၢ်လိာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီးလၢပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤစၢၤ၁၃၅ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

၃၅.ပုၤအိၣ်လၢတၢ်ကရၢကရိအဂၢၤ(ဃိာ်တၢ်ဆါဟံၣ်ဟံၣ်ဒွဲး)သ့ၣ်တဖၣ်အံၤကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အီၤဒ်လဲၣ်.

ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကဘၣ်တၢ်ထၢဖျိၣ်အီၤခီဖျိကရၢခိၣ်နီၣ်လၢအဘၣ်မူဘၣ်ဒါန့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအထၢဖျိၣ်တၢ်ဒီးကရၢခိၣ်နီၣ်လၢအဘၣ်မူဘၣ်ဒါပၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်အသးဒီးကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

၃၆.တၢ်သံကွၢ်ကမ့ၢ်တၢ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်.

ဖးဖီမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရိအတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်သ့ၣ်ထီၣ်အသးလၢမ့ၢ်/ခွါ၊အသးန့ၣ်လါ၊တၢ်ဆီဟံၣ်ဆီဃီ၊တၢ်စူၢ်တၢ်နီၣ်၊ကလုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်သ့ၣ်ထီၣ်အသးစ့ၣ်ကိးလၢတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး၊တၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲ၊တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့၊တၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်၊တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့၊တၢ်ဖံးတၢ်မၤ၊တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အနီၣ်ဂံၢ်၊တၢ်သံအနီၣ်ဂံၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃၇.ဖဲတၢ်ထၢဖျိၣ်အနုၤယမ့ၢ်တအိၣ်လၢဟံၣ်(မ့)အိၣ်လၢတၢ်လဲၤကျဲဖီခိၣ်န့ၣ်ယကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်ယၤဖဲလဲၣ်.

နမ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်လဲၤကျဲဖီခိၣ်န့ၣ်နကဟဲက့ၤတုၤဟံၣ်သပုၤကတၢ်အဃိတၢ်ကဂံၢ်နုၤလၢနဟံၣ်ဒုၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ-နအိၣ်ဟဲက့ၤလၢဝ့ၢ်မါတလုဖဲလါမၢ်ရှးၤ၂၉သီမ့ၢ်ဆါခီနကတုၤဆူဝ့ၢ်တကူၣ်ဖဲလါမၢ်ရှးၤ၃၀သီအဃိနကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်နုၤလၢနဟံၣ်ဒုၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

၃၈.ယနုၤဟူတၢ်လၢလါမၢ်ရှးၤအသီ၃၀မ့ၢ်တၢ်ထၢဖျိၣ်အနုၤလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပုၤထၢဖျိၣ်တၢ်တဂၤဟဲတုၤဆိပၣ်လၢတၢ်ထၢဖျိၣ်အနုၤတချးတုၤအဃိပုၤအံၤမ့ၢ်အဘၣ်ဃးဒီး‘ဖးဖီမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရိ’ကရၢစ့ၢ်ကိးစၢၤ.

တချးတၢ်ထၢဖျိၣ်စးထီၣ်ဖးဖီမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရိအဝဲၤဒုးဒုးလဲၤဆိပုၤထၢဖျိၣ်တၢ်တဖၣ်လၢကထၢဖျိၣ်ဆိဟံၣ်အနီၣ်ဂံၢ်ဒီးတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲလၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤတဘျီလၢကဝီၤအံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်အံၤမ့ၢ်ဒ်လၢဟံၣ်ဒုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့တအိၣ်တီၢ်တဂ့ၤအဂီၢ်အဃိဟံၣ်ဒုၣ်တဖၣ်ကြၢးမၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.

၃၉.လါမၢ်ရှးၤ၂၉သီအနုၤယအိၣ်လၢဟံၣ်လီၤသန့က့အသီ(၃၀)အနုၤဂီၤခိယကဘၣ်လဲၤတၢ်ဒီးယကဟဲက့ၤတုၤဒ်လၢတၢ်ထၢဖျိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံလါဖ့ၣ်အသီ၁၀န့ၣ်လီၤ.ယကသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢတၢ်ဂံၢ်ယၤဒ်လဲၣ်.

နမ့ၢ်ဘၣ်လဲၤတၢ်ဒီးနကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါဆိဒူသဝီၤခိၣ်နီၣ်(မ့)ဖးဖီမ့ၢ်လံာ်ကွဲးရိဝဲၤဒုးဒုးအဝဲသ့ၣ်ကဆုၤလီၤဆိပုၤထၢဖျိၣ်တၢ်ဆူနဟံၣ်တချးနလဲၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.

၄၀. ဖေဖိမုလ်ကွဲးရီ ဒီး ၂၀၁၅နံၣ်တၢ်ဃုထာတၢ်ဖးအမူးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးအိၣ်ဧၤ.

တၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးတအိၣ်ဘၣ်. ဖေဖိမုလ်ကွဲးရီ မ့ၢ်တၢ်ထာဖျိၣ် ထံဖိကီၢ်ဖဲခဲလၢာ်အနီၣ်ဂံၢ်မုၢ်/ခွါ၊ အသးန့ၣ်လါ သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိး ကဘၣ်တၢ်ပၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်ရူသ့ၣ်အဃိ တမ့ၢ်ပုၤကန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ် တၢ်ဖး အစရီစ့ၢ်ကိးန့ၣ်ဘၣ်.

တၢ်ဃုထာကမံၤတံၢ်၊ ပုၤဃုသ့ၣ်ညါတၢ်တဖၣ်၊ တၢ်ကရၢကရိလၢတဘၣ်ဃးဒီးပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဖျိၣ်စိမိၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်အခွဲးအယၢ်အိၣ်လၢကသ့ၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢဖးဖိမုလ်ကွဲးရီအပူၤတဖၣ်ဒိသိးကထိၣ်ခွဲးဝဲပုၤအသးအိၣ် ၁၈န့ၣ်လၢကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးအနီၣ်ဂံၢ်ဒီးမၤလီၢ်တံၢ်ပုၤကညီအနီၣ်ဂံၢ်လၢတၢ်ဃုထာတဘျီအံၤပုၤလၢကဘၣ်ဟ့ၣ် တၢ်ဖး ကအိၣ်ဝဲထဲလဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၄၁. ‘ဖေဖိမုလ်ကွဲးရီ’ဒီး ‘ဟံၣ်ဖိဃိဖိအမံၤစရီ’အတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးအိၣ်ဒီးလဲၣ်.

တၢ်ဘၣ်ထွဲမနုၤမးတအိၣ်ဘၣ်. ဒိသိးပုၤကသ့ၣ်ညါဘၣ်ထံကီၢ်တကီၢ်ပူၤ ပုၤကညီအနီၣ်ဂံၢ်ဒီးအတၢ်လိာ်တဖၣ်အဂီၢ် ဖေဖိမုလ်ကွဲးရီ အံၤဘၣ်တၢ်ထာဖျိၣ် အံၤန့ၣ်လီၤ. ထံကီၢ်ခဲလၢာ်ဃုဃုလၢဟီၣ်ခိၣ် ချါအံၤအိၣ်ဒီး ဖေဖိမုလ်ကွဲးရီ အတၢ်ထာဖျိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲပုၤသံကွၢ်တၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲတုၤဆူနဟံၣ်န့ၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တမ့ၢ်ကဃုကွၢ် ‘ဟံၣ်ဖိဃိဖိအမံၤစရီ’ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါဒ်ထဲ ပုၤအိၣ်လၢနဟံၣ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ်ခဲလၢာ်အဂီၢ်ဖဲဆၢကတီၢ်အဝဲ(၂၀၁၄လၢမၢ်ရှး၂၉မ့ၢ်န့ၣ်) န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ဒ်တၢ်ဂံၢ်ထံဖိကီၢ်ဖဲခဲလၢာ်လၢနံၤသီလီၤဆီတနံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖေဖိမုလ်ကွဲးရီ လီၤဂၢ်ဒိတၢ်ဒိဖျါထီၣ်ကီၢ်ပံၤယီၤဒိဘျီအဂီၢ်လၢဆၢကတီၢ်တကတီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

၄၂. ပုၤထာဖျိၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကလဲၤထာဖျိၣ်တၢ်လီၢ်လၢထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂ့ၢ်တမ့ၢ်အလီၢ်(အဒိ-ကီၢ်ပံၤယီၤကလံၤစး မ့ၢ်ထီၣ်)ဒီးတၢ်လီၢ်လၢပုၤကညီအနီၣ်ဂံၢ်စ့ၢ်ဘၣ်ဆၢပဒိၣ်အတၢ်ပၤတအိၣ်အလီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤဒိလဲၣ်.

ထံကီၢ်ခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဆၢမုၢ်လၢထံၣ်စိဝဲလၢ မ့ၢ်တုၤဃီၤ၂၀၁၄န့ၣ်လါစ့ၢ်ဖျိၣ် တၢ်ထာဖျိၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်တမ့ၢ်တခ့ၣ်. တၢ်ဒုးတၢ်ယၤသ့ၣ်တဖၣ်တမ့ၢ်ကအိၣ်ဒီးဆိကတီၢ်ကွဲးလံအသးလံန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တုၤဃီၤဆၢကတီၢ်အဝဲန့ၣ်ဒီး ‘တၢ်ပၤပုၤန့ၣ်ကီၢ်ဒီးကမုၢ်ဂံၢ်သဟီၣ်ဝဲကျိၤ’ ကစံးကတိၤတၢ်ဒီး တၢ်ကရၢကရိလၢဟံးဃုကဝဲၤအပုၤအခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒိသိးတၢ်ထာဖျိၣ်ကကဲထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပထံၣ်ဘၣ် လၢခိၣ်န့ၣ်အါဂၤသ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ်လၢပုၤကထာဖျိၣ်ဃုဃုအပုၤဂီၢ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်ဝဲဒ်လၢခီဖျါတၢ်ထာဖျိၣ်အံၤအဃိ ပုၤဂီၢ်မ့ၢ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ကအိၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒိသိးကီၢ်ပံၤယီၤဒိဘျီတၢ်လီၢ်ကိးပူၤဒဲးကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အိၣ်အဂီၢ်န့ၣ် ‘ဖေဖိမုလ်ကွဲးရီအပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်ကမံးတံၢ်’ တိာ်ပၣ်လီၤဝဲလၢပုၤကလုာ်ဒိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ပုၤကလုာ်ဆံးမ့ၢ် ဂ့ၢ် ခဲလၢာ်ကဘၣ်တၢ်ထာဖျိၣ်အိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- ဒိသိးပုၤကလုာ်ဆံးသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်တၢ်ထာဖျိၣ်အိၣ်အဂီၢ် အပုၤကလုာ်ဒ်ဝဲကထာဖျိၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဒိသိးပုၤကလုာ်ခဲလၢာ် ကသ့ၣ်ညါဖးဖိမုလ်ကွဲးရီအဂ့ၢ်လီၢ်တံၢ်လီၤဆဲးဒီး ကသးအိၣ်ပၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်သးအဂီၢ် တယံၣ်ဘၣ်ဒီးပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ် ကလဲၤဒီးဒုးသ့ၣ်ညါဆူပုၤကလုာ်ခဲလၢာ်အအိၣ်လၢအပုၤကလုာ်ဒ်ဝဲအကျိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤခဲလၢာ်အိၣ်ဒီးတၢ်အခွဲးအယၢ်လၢကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အိၣ်ဒီးပုၤစံးဆၢတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးအလီၢ်အိၣ်လၢ ကဘၣ်တၢ်စံးဆၢတၢ်ဂ့ၢ်လၢအဘၣ်န့ၣ် ကဘၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလီၤ.
- လၢကမံးတံၢ်ဆံးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ အိၣ်ဃုဃုဒီးပုၤကလုာ်ဆံးသ့ၣ်တဖၣ်အခၢၣ်စးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်(၄၁)ခါလၢကဘၣ်တၢ်သံကွၢ်အိၣ် ဖဲၤ၂၀၁၄န့ၢ်ဖးဖီဖျါလံာ်ကွဲးရီၢ်အကတီၢ်.

တၢ်သံကွၢ်လၢပုၤခဲလၢာ်အဂီၢ်

၁.မံၤ

၂.တၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးဟံၣ်ဒုၣ်ခိၣ်

၃.မုၢ်/ခွါ

၄.သးအနံၣ်အလါ

၅.တၢ်ဆီဟံၣ်ဆီဃီ

၆.တၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်

၇.ပုၤကလုာ်

၈.နီၢ်ခိကွၢ်ဂီၤတလၢတပဲၤ(ထံၣ်တၢ်၊နီၢ်ဟူတၢ်၊နီၢ်ခိတၢ်အိၣ်သး၊တၢ်ဆီကမိၣ်တထီၣ်ဘး/တၢ်သးတပဲၤ)

၉.ထံကီၢ်လံာ်အုၣ်သး

၁၀.ဝုၢ်လၢနအိၣ်ဖျဲၣ်တုၢ်အလီၢ်

၁၁.ဝုၢ်လၢနအိၣ်ညီနီၢ်

၁၂.ဝုၢ်လၢနအိၣ်ညီနီၢ်အပူၤ နအိၣ်ယံာ်ထဲလၢ်

၁၃.နမ့ၢ်ဘၣ်သးလီၢ်သးကျဲဆူ ဝုၢ်တဝုၢ်ဘၣ်တဝုၢ်န့ၢ်ဒီး တၢ်ဝုၢ်လၢနဘၣ်သးလီၢ်သးကျဲအဝုၢ်

၁၄.ဝုၢ်လၢနသးကွံာ်အမံၤ

၁၅.တၢ်သ့ဖးဒီးသ့ကွဲးလံာ်(ကျိာ်မနုၤဂုၤမနုၤဂုၤ)

၁၆.က့ၢ်လၢနထီၣ်ခဲအံၤ

၁၇.တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတီၤအထီၣ်ကတၢ်လၢနမၤဝံၤတုၢ်

၁၈.တၢ်ကူၣ်တၢ်ကၢအဝုၢ်လၢ အပူၤကွံာ်၁၂လါအတီၢ်ပူၤ

၁၉.တၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်-တၢ်မၤလၢနမၤမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်

၂၀.တၢ်မၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လၢစဲးဖီကဟၣ်

(ဖဲနတၢ်မၤအလီၢ်တၢ်လၢနဒုးအိၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်(မ့)တၢ်လၢနဟ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်)

တၢ်သံကွၢ်ထဲဒုၣ်လၢပိာ်မုၢ်လၢဆီဟံၣ်ဆီဃီဝံၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်.

၂၁.ဖိသ့ၣ်နီၢ်ဂံၢ်ပာ်ဖျိၣ်လၢ နဆံးစါ

၂၂.ဖိသ့ၣ်နီၢ်ဂံၢ်လၢအိၣ်မူတုၢ်ဝဲ

၂၃.ဖိသ့ၣ်နီၢ်ဂံၢ်လၢသံတုၢ်ဝဲ

၂၄.တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢနအဲၣ်ဒီးပၢ်ဖျါ ဘၣ်ဃးဖိသၣ်လၢနဆံးစၢ်လၢခံကတၢၢ်အဂ့ၢ်

တၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃး ဟံၣ်ဃီဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအတီၤ.

၂၅.ဟံၣ်ဃီဖိသၣ်တဖၣ်အိၣ်လၢ ဟံၣ်မနုၤအပူၤလဲၣ်.

၂၆.တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ် ဟံၣ်ကစၢ် မ့ၢ်မတၤလဲၣ်

၂၇.တၢ်အသဟီၣ်အဂံၢ်အထံးလၢ တၢ်ကပီၤအဂီၢ်

၂၈.ထံလၢနအိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဟဲလၢလဲၣ်

၂၉.နဖီတၢ်လၢမနုၤလဲၣ်(သ့ၣ်မုၢ်သ့ၣ်လး ဒီးတၢ်အဂ့ၢ်အဂၤ)

၃၀.တၢ်ဟးလီၢ် အိၣ်ဒ်လဲၣ်

၃၁.တၢ်ဘီထီၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်လၢ မနုၤလဲၣ်.(ဟံၣ်ခိၣ်ဒုၤဂီၤပၤဟံၣ်ဒါ)

၃၂.ဟံၣ်ဃီဖိသၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်မနုၤလဲၣ်. (ကွဲၤလ့လီၤကွဲၤဟူဖျါကွဲၤဒီနီၤ(လီတဲစိ) ၤခိၣ်ဖျါထၢၣ်၊ ခိၣ်ဖျါထၢၣ်ပုၣ်ဘျးစဲ၊ သိလ့ၣ်အကလုၣ်ကလုၣ်၊ သိလ့ၣ်ယီၢ်အကလုၣ်ကလုၣ်၊ စဲးချံၤကျိၢ်/ပနီၢ်ဒီးလ့ၣ်)

ဟံၣ်ဃီဖိအနီၢ်ဂံၢ်လၢအလဲၤဆူထံဂၤကီၢ်ဂၤ

၃၃.မံၤ

၃၄.သးအနံၣ်အလါ

၃၅.မုၢ်/ခွါ

၃၆.ဟးထီၣ်ဆူထံဂၤကီၢ်ဂၤအနံၣ်

၃၇.ထံကီၢ်လၢအလဲၤဝဲ

ဟံၣ်ဃီဖိလၢဆူးကွၢ်အသးလၢ အပူၤကွၢ်၁၂လါအတီၢ်ပူၤ

၃၈.မံၤ

၃၉.မုၢ်/ခွါ

၄၀.ဆူးကွၢ်သးအနံၣ်အလါ

၄၁.ပိၣ်မုၢ်လၢအသးအိၣ် ၁၅-၄၉အတီၢ်ပူၤတဖၣ်-ဆူးကွၢ်အသးဖဲအိၣ်လၢအဟူးအသး(မ့)

ဖဲဆံးစၢ်အဖိအခါ(မ့)ဖဲဆံးစၢ်အဖိဝံၤ ၆နွံအတီၢ်ပူၤအခါ

မူရင်းအခြေခံသုတေသနပြုလုပ်ရေးအဖွဲ့

www.dop.gov.mm

<http://myanmar.unfpa.org/census>

